

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða

**Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits
Vestfjarðasvæðis
2017**

maí 2018

Anton Helgason, heilbrigðisfulltrúi

Efnisyfirlit

Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2017	2
Kostnaður við heilbrigðiseftirlit	5
Eftirlitsferðir 2017	7
Hollustuhættir	9
Mengunareftirlit og umhverfismál.....	12
Matvælaeftirlit	16
Lokaorð	17

Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2017

Starfsskýrslan er kynning á starfsemi heilbrigðiseftirlits en jafnframt samantekt upplýsinga um starfið. Sá háttur verður hafður á í ár að senda starfsskýrslu einungis á rafrænu formi til sveitarfélaga, Umhverfisstofnunar, Matvælastofnunar, Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis og Umhverfis- og auðlindarráðuneytis en ef óskað er, er hægt að fá prentuð eintök. Einnig verður skýrslan aðgengileg á heimasíðu eftirlitsins www.hevf.is

Stjórnsýsluleg staða

Stjórnsýslulega er heilbrigðiseftirlit á vegum sveitarfélaga. Heilbrigðiseftirlit er rekið skv. ákvæðum laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998 m.s.br. en þar segir m.a. „*Ekkert sveitarfélag skal vera án heilbrigðiseftirlits*“ og „*Landið skiptist í eftirlitssvæði og skal heilbrigðisnefnd, kosin eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar, starfa á hverju svæði*“. Heilbrigðisnefnd Vestfjarða er kosin á Fjórðungspingi eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar. Heilbrigðisnefnd Vestfjarðasvæðis nær yfir Vestfjarðakjálkann, skorinn frá um botn Gilsfjarðar og þvert yfir í Bitruna.

Landinu er skipt upp í 10 svæði og starfar heilbrigðisnefnd á hverju svæði. Samtök heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslandi voru stofnuð árið 2000 og er megingilgangur þeirra að vera málsvari, samráðs- og samstarfsvettvangur heilbrigðiseftirlitssvæða. Samtökin eru skipuð framkvæmdastjórum heilbrigðiseftirlitssvæðanna og formönnum heilbrigðisnefnda á landinu öllu. Samtökin hafa að markmiði að standa vörð um heilbrigðiseftirlit á Íslandi og stuðla að árangursríku, óháðu og faglegu eftirliti. Svæðisskiptingu landsins má sjá á www.shi.is

Heilbrigðisnefnd

Í heilbrigðisnefnd eiga sæti fimm menn, kosnir af hlutaðeigandi sveitarstjórnnum, þar af skal einn vera formaður. Samtök atvinnurekenda og náttúruverndarnefndir sveitarfélaga á eftirlitssvæðinu eiga rétt á að tilnefna einn fulltrúa hvor í nefndina til viðbótar. Heilbrigðisnefnd var kosin á 59. fjórðungspingi Vestfirðinga sem haldið var dagana 3. og 4. október 2014 á Þingeyri. Í ár eru sveitarstjórnarkosningar 26. maí, lagt er til að heilbrigðisnefnd haldi umboði sínu fram að Fjórðungspingi (haustþing) þar sem ný heilbrigðisnefnd verður valin. Við val í heilbrigðisnefnd hefur landfræðileg staðsetning nefndarmanna tekið mið af gömlu heilbrigðisnefndunum og endurspeglar þannig svæðið sem unnið er á en einnig hefur fagþekking og reynsla ráðið miklu.

Heilbrigðisnefnd

Jón Reynir Sigurvinsson, formaður
Kristján G. Jóakimsson
Sólrún Geirsdóttir
Jón Hörður Elíasson
Kolfinna Guðmundsdóttir
Fulltrúi atvinnurekenda
Einar Valur Kristjánsson

Varamenn

Hjalti Karlsson
Hildur Halldórsdóttir
Hildur Elísabet Pétursdóttir
Ingibjörg Kristjánsdóttir
Eva Dögg Jóhannesdóttir

Hólmfríður Vala Svavarsdóttir

Fundir heilbrigðisnefndar 2017

Heilbrigðisnefnd fundaði 5 sinnum á árinu 2017.

Þann 10. febrúar um ársreikning 2016. Kynnt var skýrsla um neysluvatn 2013-2016

Þann 12. maí var fjallað um afstöðu ríkissaksóknara vegna kæru er varðar Mýraboltabrennu, frumvarp um breytingu á hollustuháttalögum og skýrslu um matvælastofnun.

Þann 25. ágúst um húsnæðismál og endurnýjun á bíl, ásamt skýringum við auknu flækjustigi vegna gistingar. 27. október var fundað um fjárhagsáætlun fyrir 2018 og 8. desember um viðbrögð við fjárhagsáætlun.

Tafla 1. Afgreiðslur heilbrigðisnefndar eftir árum

Afgreiðslur heilbrigðisnefndar eftir árum				
	2014	2015	2016	2017
Fjöldi funda	4	5	6	5
Starfsleyfi	37	47	63	55
Tímabundin starfsleyfi	4	3	3	1
Brennuleyfi	20	25	25	21
Tóbakssöluleyfi	3	3	9	13
Undanþágur vegna sölu á tóbaki	18	5	8	8
Umsagnir um tækifærisleyfi	39	33	29	36
Umsagnir um rekstrarleyfi			64	30
Umsagnir um skipulagsmál	13	30	20	29
Áminningar	23	4		9

Það eru heilbrigðisfulltrúar í umboði heilbrigðisnefnda sem hafa það starf að framfylgja ákvæðum laganna um hollustuhætti og mengunarvarnir og lögum um matvæli sem og öllum reglugerðum settum samkvæmt þeim. Heilbrigðisfulltrúar sinna öllu daglegu heilbrigðiseftirliti á svæðum nefndanna og afgreiða mál og umsagnir í umboði þeirra og þá með fyrirvara um samþykki nefndarinnar. Milli funda er unnið í samráði við formann heilbrigðisnefndar.

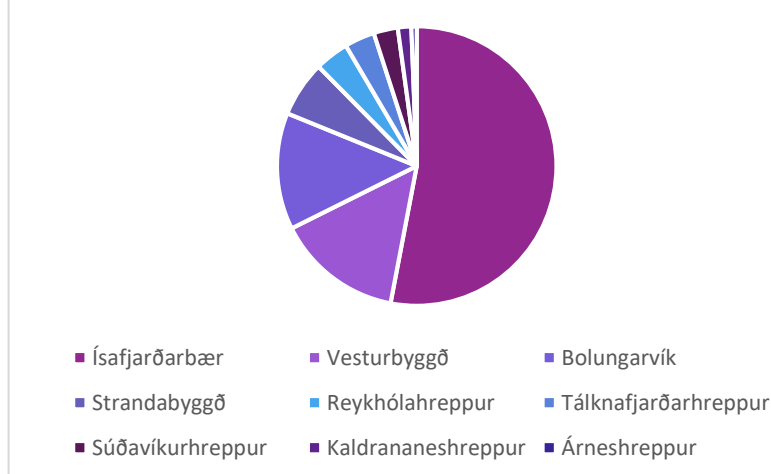
Hlutverk

Markmið laga um hollustuhætti og mengunarvarnir er að búa landsmönnum heilnæm lífsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í heilnæmu og ómengduðum umhverfi. Heilbrigðiseftirlitið vinnur í almannapágu að því m.a að tryggja heilnæmi umhverfis og öryggi matvæla. Það er gert með reglubundnu eftirliti í fyrirtækjum og í samvinnu við stjórnvöld og íbúa.

Tafla 2. Íbúafjöldi á starfssvæðinu.

Íbúar sveitarfélaga 1. janúar 2018	
Ísafjarðarbær	3707
Vesturbyggð	1024
Bolungarvík	945
Strandabyggð	451
Reykholahreppur	275
Tálknafjarðarhreppur	244
Súðavíkurbhreppur	196
Kaldrananeshreppur	109
Árneshreppur	43

Íbúafjöldi á Vestfjörðum í lok árs 2017

1. janúar 2018 voru 6.994 íbúar á Vestfjörðum í 9 sveitarfélögum. Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða hóf starfsemi í núverandi mynd árið 1991. Á árunum 1991-2017 hefur íbúum fækkað um rúm prósent á ári eða um 30% á starfstímanum. Árið 2017 var fyrsta árið frá 1991 sem íbúum á Vestfjörðum fjölgaði.

Heilbrigðiseftirlit

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða starfar á vegum Heilbrigðisnefndar Vestfjarða og sér um að framfylgja lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, lögum um matvæli nr. 93/1995, ásamt þeim reglugerðum sem settar eru samkvæmt lögnum, samþykktum sveitarfélaga og ákvæðum í sérstökum lögum eða reglugerðum sem nefndinni er eða kann að vera falið að annast framkvæmd á. Því er ætlað að vinna að bættu heilbrigðiseftirliti á svæðinu, annast fræðslu fyrir almenning og efla samvinnu við önnur yfirvöld og aðila sem vinna að þessum málum.

Framkvæmdastjórinn er ábyrgur fyrir rekstri embættisins og ber að gæta hagkvæmni í rekstri þess og tryggja að kostnaður sé innan fjárheimilda. Heilbrigðiseftirlit sinnir fyrst og fremst reglubundnu eftirliti við að framfylgja sértækum lögum og reglugerðum á sviði heilbrigðis-, matvæla- og umhverfismála. Það veitir starfsleyfi til fyrirtækja sem starfa á þessu sviði, sinnir kvörtunum og annast umhverfisvöktun. Aðaláhersla er lögð á fyrirbyggjandi starf, eftirlitsferðir, fræðslu og samráð við aðra eftirlitsaðila og fyrirtæki. Í meginráttum skiptist eftirlitið í þrjá flokka, þ.e. almennt heilbrigðiseftirlit, mengunareftirlit og matvælaeftirlit. Megnið af starfseminni felst í reglubundnu eftirliti þar sem fyrirtæki eru heimsótt og gerðar eru athugasemdir við það sem ekki er í lagi. Athugasemdum eða kröfum um úrbætur er komið á framfæri við viðkomandi aðila í viðtölum og/eða á skriflegan hátt. Ef ítrekuðum kröfum er ekki sinnt á viðunandi hátt er málið lagt fyrir heilbrigðisnefnd til meðferðar og heilbrigðisfulltrúi sér síðan um að úrskurði nefndarinnar sé framfylgt. Þannig eru mál einstakra fyrirtækja ekki tekin fyrir í heilbrigðisnefnd nema um sé að ræða vafaatriði eða ef eftirlitsþoli sinnir ekki úrbótum.

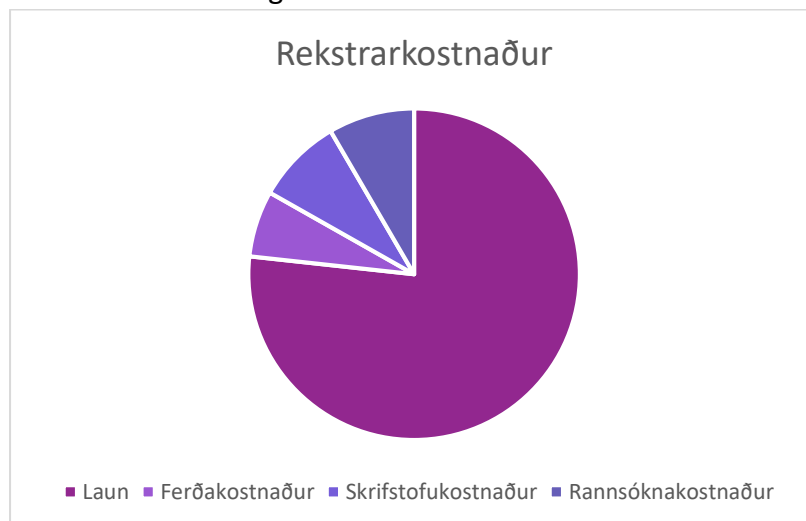
Tveir starfsmenn starfa hjá heilbrigðiseftirliti Vestfjarða í fullu starfi. Anton Helgason framkvæmdastjóri og Hlynur Reynisson staðgengill framkvæmdastjóra. Báðir eru með líffræði menntun og hafa auk þess réttindi til að starfa sem heilbrigðisfulltrúar.

Kostnaður við heilbrigðiseftirlit

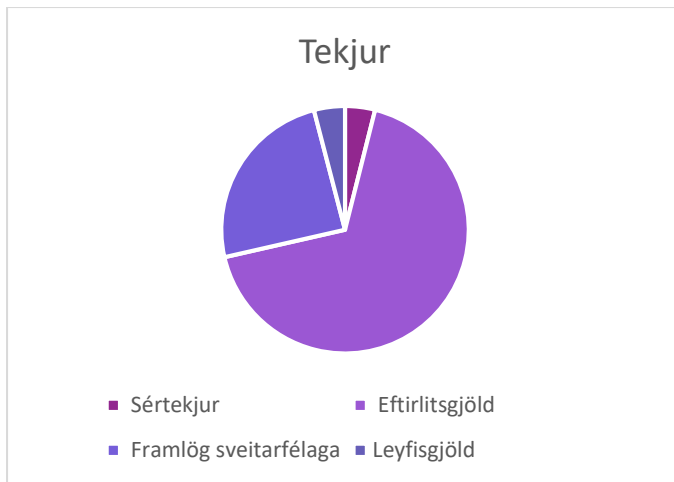
Tekjur sveitarfélaga vegna eftirlitsgjalda eru ekki skattstofn heldur þjónustugjald og því er óheimilt að taka hærra gjald en nemur eðlilegum og nauðsynlegum kostnaði við viðkomandi þjónustu. Einungis má innheimta eftirlitsgjöld fari eftirlit fram. Þess ber að geta að tíðni eftirlits er mjög mismunandi eftir fyrirtækjaflokkum. Þannig er töluvert af fyrirtækjum sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Í gjaldskrá eftirlitsins er gert ráð fyrir árlegu eftirlitsgjaldi, því er kostnaði við hverja heimsókn deilt niður á fjögur ár hjá þeim sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Á það verður að benda að fyrirtæki og stofnanir eru ekki jafnt dreifð á sveitarfélögin. Þjónustugjöldin eru fyrst dregin frá heildarkostnaði áður en kostnaði er skipt á sveitarfélögin. Í fámennum sveitarfélögum þar sem þjónusta við ferðamenn er mikil s.s. sundlaugar og hótél sem þurfa mikið eftirlit og eru því með hátt gjald í gjaldskrá, er hlutfallslegur heildarkostnaður meiri á hvern íbúa.

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða ársreikningur 2017

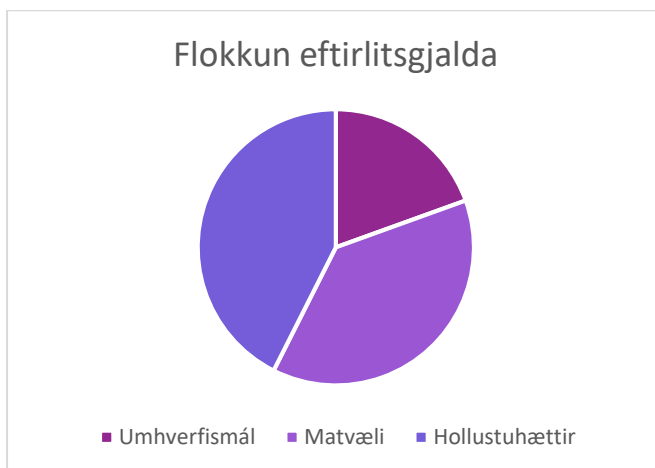
Heilbrigðisnefnd Vestfjarða fjallar um endurskoðaða ársreikninga í febrúar ár hvert. Ársreikningur heilbrigðiseftirlits fyrir árið 2017 var samþykktur þann. 26. febrúar 2018. Heildar rekstrarkostnaður og stofnkostnaður var kr. 38.118.198kr.

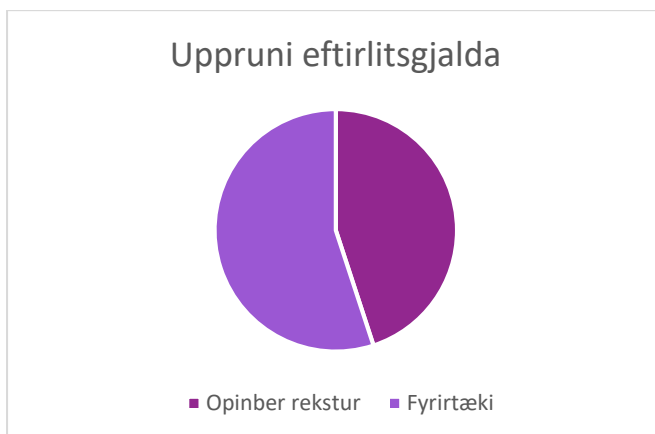
Kostnaður við eftirlitið er greiddur með eftirlitsgjöldum, þjónustutekjum, leyfisgjöldum og framlögum sveitarfélaga. Eftirlitsgjöld voru kr 26.212.975. Leyfisgjöld stóðu undir 4% af rekstrinum.

581 fyrirtæki voru starfandi á Vestfirðum árið 2017. Fyrirtæki eru flokkuð eftir þeirri löggjöf sem um þau gilda. Ef megin starfsemi er látin ráða flokkun eru 155 fyrirtæki sem fá eftirlit samkvæmt mengunarvarnarreglugerðum, 129 flokkast sem matvælafyrirtæki og 297 fyrirtæki flokkast með eftirlit skv. hollustuháttareglugerð. Fleiri en 89 fyrirtæki þurfa eftirlit samkvæmt mismunandi löggjöf, því einfaldar það ekki málið að skipta upp eftirliti milli tveggja stofnana.

Eftirlitstekjur af matvæla- og hollustuháttafyrirtækjum eru svipuð.

Umtalsverður hluti eftirlitsgjalds kemur frá fyrirtækjum og stofnunum sem ríki og sveitarfélög reka.

Stefna stjórnvalda er að fækka þeim fyrirtækjum sem þurfa starfsleyfi til að hefja rekstur. Það er gert með því að breyta um nafn, þ.e. gera starfsemina skráningaskylda en ekki starfsleyfisskylda. Slíkt breytir þó engu um þá vinnu sem þarf að vinna við útgáfu eða staðfestingu. Það þarf að kanna hvort starfsemi samrýmis skipulagi, hver er skráður eigandi fasteignar, kröfur um búnað sem þarf að vera til staðar, nöfn, kennitölur fyrirtækis og ábyrgðamanns og hvernig hægt er að hafa upp á viðkomandi ef eitthvað kemur uppá. Það er sama vinnan hvort sem lokaafurðin heitir starfsleyfi eða skráning.

Eftirlitsferðir 2017

Á árinu var tekið upp Filemaker gagnagrunnskerfi sem á að einfalda utanumhald og auka skilvirkni í eftirliti en var ekki að fullu komið í notkun. Því er í þessari skýrslu ekki tiltekinn fjöldi eftirlitsferða á árinu þar sem skráningar í Filemaker voru ekki markvissar. En unnið var samkvæmt eftirlitsáætlun sem stóðst að mestu.

Fyrirtæki sem framleiða eða dreifa matvælum eiga flest að fá eftirlitsheimsókn einu sinni á ári. Fyrirtæki sem falla undir Hollustuháttareglugerð og fyrirtæki með mengandi starfsemi eru oft með heimsóknartíðni annað hvert ár og stór hluti er með heimsóknartíðni fjórða hvert ár.

Höfuðáhersla er lögð á að hafa eftirlit með fyrirtækjum sem selja eða dreifa matvælum til almennings.

Tafla 3 flokkun fyrirtækja

Flokkun fyrirtækja			
	Flokkun 1.val	Flokkun 2. Val	Samtals
Mengun	155	6	161
Matvæli	129	72	201
Hollustuhættir	297	11	308
Samtals	581	89	670

Eins og fyrr segir voru 581 fyrirtæki starfrækt á árinu 2017 en ef tekið er tillit til mismunandi starfsemi fyrirtækja þá væru eftirlitsstaðirnir 670. Þ.e. fyrirtæki fá matvælaeftirlit, hollustuháttaeftirlit eða umhverfiseftirlit. Fjöldi eftirlitsstaða yrði eitthvað fleiri ef þriðja val væri einnig með. Til dæmis við eftirlit í hótél sem ekki er í þéttbýli, þá er matvælaeftirlit með vatnsbólum og veitingasölu, hollustuháttaeftirlit með veitingasal, gistiherbergjum og starfsmannaaðstöðu og umhverfiseftirlit með rotþró og meðhöndlun úrgangs.

Starfsemi sem er eftirlitsskyld vegna Hollustuhátta eða mengunarvarna er með vísan í lög um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998. Matvælafyrirtæki eru undir eftirliti með vísan í lög um matvæli nr 93/1995. Í töflu 2 eru fyrirtæki flokkuð eftir því hver er megin starfsemi þeirra, hinsvegar er töluverður hluti fyrirtækja sem eru eftirlitsskyld vegna bæði hollustuhátta- og matvælalöggjafar. Dæmi um það eru leikskólar, skólar og hjúkrunarstofnanir sem eru einnig flest með mótuneyti eða móttökueldhús. Um 20% fyrirtækja þurfa eftirlit bæði vegna hollustuhátta- og matvælaeftirlits.

Niðurstöður sýnatöku til örverumælinga

Til að kanna örverufræðilegt ástand matvæla tekur heilbrigðiseftirlitið sýni af neysluvörum og -vatni. Tíðni sýnatöku af neysluvatni er bundin í reglugerð. Þannig er mánaðarlega tekið vatnssýni á Ísafirði og í Bolungarvík. Hjá vatnsveitum annarra þéttbýlisstaða eru tekin sýni ársfjórðungslega en hjá einkavatnsveitum er miðað við eitt vatnssýni á ári.

Sýni af matvælum og vatni eru tekin til að kanna ástand þeirrar vöru sem er á boðstólum. Sýni eru send til bakteríuræktunar hjá rannsóknarstofu Matís ohf. Við ræktun er vanalega verið að rækta fram vísibakteríur, þ.e. kólí og saurkólí, en tilvist þeirra gefur til kynna óþrifnað eða mengun af sauruppruna. Ef þessar bakteríur finnast er talið að líkur séu á að aðrar og hættulegri sjúkdómsvaldandi bakteríur geti verið til staðar. Sýnin eru metin eftir ákveðnum stöðlum sem eru mismunandi eftir vörutegundum.

Tafla 4. Niðurstöður sýnatöku 2017

Niðurstöður sýnatöku 2017				
	Fjöldi sýna	Stenst	Stenst ekki	
Neysluvatn	139	111	28	Skv. reglugerð 536/2001
Náttúrulegar	6	5	1	Skv. reglugerð 460/2015
Sundlaugar	18	10	8	skv. reglugerð 814/2010
Pottar	9	5	4	skv. reglugerð 814/2010
Fiskvinnslur	5			Skv. reglugerð 536/2001
Sigvatn	1			

Á árinu 2017 voru tekin 179 sýni, af þeim voru 41 sem ekki stóðust kröfur. Tekið var sigvatnssýni frá einum urðunarstað.

Sýni úr sundlaugum og heitum pottum og baðstöðum voru 32, en af þeim voru 13 sem ekki stóðust kröfur.

Tvær vatnsveitur þéttbýlisstaða lentu í vandræðum með neysluvatn á árinu. Bolungarvík í janúar og apríl og Drangnes í júlí. Gæði neysluvatns eru ekki einkamál vatnsveitna. Neytandinn skal upplýstur um gæði vatnsins svo hann geti tekið upplýsta ákvörðun um það hvort hann neyti vatnsins eða noti það yfirleitt. Af 58 sýnum sem tekin voru hjá einkavatnsveitum í dreifbýli voru 8 sem stóðust ekki kröfur. Þar sem ekki er tekið tillit til endurtekinnar sýnatöku, eru tölur því ekki í samræmi við fjölda sýnatökustaða. Ljóst er að þörf er á stórátaki í neysluvatnsmálum hjá aðilum utan þéttbýlis. Ágætis fræðsluefni er til um litlar vatnsveitur á vef matvælastofnunar.

<http://www.mast.is/Uploads/document/itarefni/Baklingur%20litlar%20vatnsveitur.pdf>.

Þar er að finna fræðsluefni um frágang vatnsbóla í dreifbýli. Því miður hafa frekar verið sett upp geislunartæki í þeim tilgangi að ná fram auknum gæðum, í stað þess að bæta vatnsbólin til að ná fram þessum sömu markmiðum. Perur í geislunartækjum endast í takmarkaðan tíma, tækin eru bilanagjörn og það þarf að vera kveikt á þeim svo þau virki. Vatnsveitur eru stærstu matvælafyrirtæki hvers byggðarlags og undirstaða þess að hægt sé að starfrækja önnur matvælafyrirtæki. Vatnsveitur eru eftirlits- og starfsleyfisskyldar og þurfa að uppfylla reglugerð um neysluvatn sem byggir á Evróputilskipun um gæði, ef hún þjónar fleirum en 50 íbúum eða 20 heimilum/sumarbústöðum eða matvælafyrirtækjum.

Vatnsveitan er ábyrg fyrir heilnæmi neysluvatns.

Hollustuhættir

Hér er um að ræða eftirlit með fyrirtækjum og stofnunum samkvæmt reglugerð um hollustuhætti nr. 941/2002. Þeir staðir sem flokkast undir almennt heilbrigðiseftirlit eru t.d. baðstaðir, íþróttahús, skólar og leikskólar, gististaðir, hársnyrtistofur, heilbrigðisstofnanir, nudd- og snyrtistofur og íbúðarhúsnæði. Árlega standa Umhverfisstofnun og heilbrigðiseftirlit sveitafélaganna fyrir sameiginlegum eftirlitsverkefnum og í ár var endurskoðun samræmdra starfsleyfisskilyrða. Haustfundur hollustuháttahóps var haldinn á Vesturlandi og var þá farið í vettvangsferðir í starfsleyfisskyld fyrirtæki og eftirlit samræmt.

Raki og mygla

Heilbrigðiseftirlitið fær all nokkrar fyrirspurnir varðandi raka og myglu í íbúðarhúsnæði og má eflaust rekja það til mikillar umræðu í þjóðfélaginu. Við bendum fólki á að þar sem finnst sveppur þarf að lagfæra leka, þurrka raka og auka loftun t.d. með því að opna glugga. Síðan bendum við á að raka og myglu þarf að þrifa með sápu. Ef um skemmdir vegna raka er að ræða þarf að skipta út skemmdu efni, þrifa upp með sveppadrepani efni og mála síðan yfir. Það þarf að fara varlega í upphafi við þrif, þ.e. væta mygluna í byrjun þannig að minna fjúki upp í loftið af gróum og henda tuskum að notkun lokinni. Þurrka þarf síðan ryk af öllu í íbúðinni eftir að búið er að hreinsa út. Á heimasíðu Umhverfisstofnunar eru ágætar leiðbeiningar um raka og myglu.

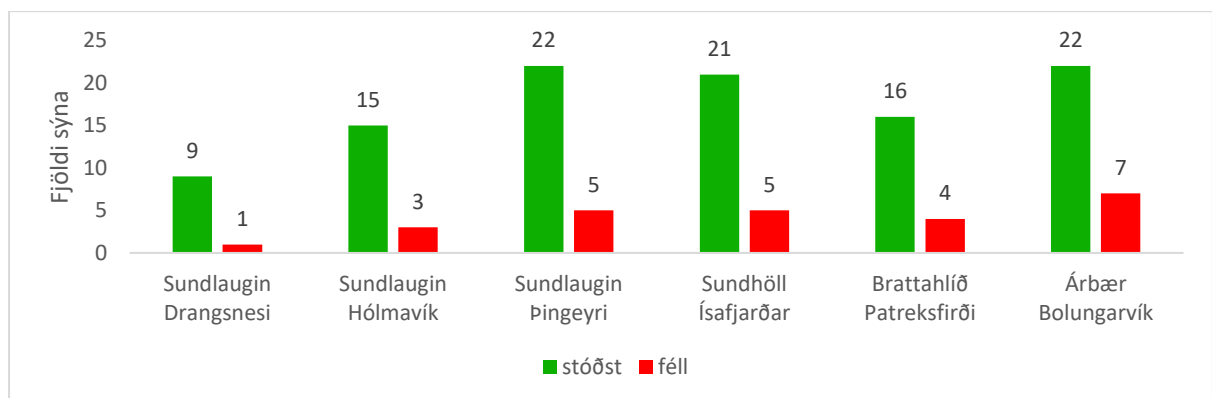
<http://ust.is/einstaklingar/graenn-lifsstill/heimilid/raki-og-mygla/>

Sund og baðstaðir

Árið 2010 kom út ný reglugerð 814/2010 um sundlaugar og tekur hún á þeim þáttum sem snúa að öryggi gesta, bæði er snýr að gæslu, búnaði og síðan en ekki síst heilnæmi baðvatns. Aldrei má gleyma því ábyrgðarhlutverki sem felst í laugargæslu, skv. reglugerðinni þurfa t.a.m ávallt að vera 2 starfsmenn á vakt en hægt er að sækja um undanþágu frá því ákvæði. Þjálfun starfsfólks skiptir gríðalegu máli og hafa miklar framfarir orðið meðal rekstraraðila sundlauga þegar kemur að þjálfun og hafa langflestar laugar á svæðinu sent alla sína starfsmenn í

hæfnispróf. Annað mikilvægt atriði við rekstur sundlauga er heilnæmi baðvatns, með aukinni aðsókn eykst álag á hreinsivirki sundlauga. Því er mikilvægt að klórstyrkur baðvatns sé mældur 2svar sinnum á dag að lágmarki og styrkur hans sé ávallt á því bili sem kveðið er á um í reglugerðinni. Sjúkdómar, þar á meðal mjög alvarlegir geta borist með baðvatni, þeir algengustu eru sýkingar í slímhimnum (augum, eyrum, hálsi og nefi), sárum og rispum á húð. Í töflu 1 má sjá þær laugar sem hafa komið best út sé tekið mið af sýnatökum undanfarinna ára. Eftirlitsverkefni næsta árs hjá hollustuháttahóp er einmitt um gæði baðvatns og öryggi á sundstöðum.

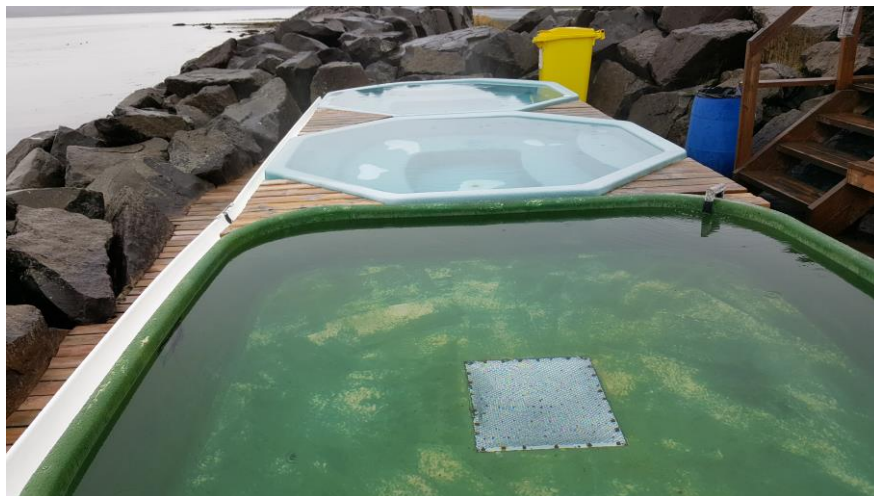
Tafla 5: Sýnir þær laugar sem hafa oftast hlutfallslega staðist skv reglugerð 814/2010 m.s.br.

Árið 2015 kom út reglugerð 460/2015 sem tekur á baðstöðum í náttúrunni. Markmið hennar er að stuðla að öryggi notenda og bættum hollustuháttum á baðstöðum í náttúrunni. Til að laug flokkist sem náttúruleg þá þarf laugin og bakki hennar að vera mynduð af náttúrinnar hendi. Náttúruleugar flokkast í 3 flokka og eru 2 fyrstu þeir staðir þar sem rekstur fer fram annaðhvort reglubundinn eða tilfallandi. Þeir flokkar eru starfsleyfisskyldir hjá okkur. Til að gæta öryggis á þeim stöðum þarf að liggja fyrir neyðaráætlun, viðbragðsáætlun, öryggisbúnaður og þjálfun starfsfólks. Sýnataka úr laug í flokki 1 eru 10 sýni á ári en 2 sýni í 2. flokki. Mörk saurkólí baktería eru töluvert rýmri en miðað hefur verið við í reglugerð um fráveitur og skólp. Aftur á móti má ekki vera til staðar *p.aeruginosa* baktería en sú baktería er tiltölulega algeng í þeim sýnum sem við höfum verið að taka. Á allra síðustu dögum kom út breyting á þessari reglugerð þar sem svokölluðum afþreyingarlaugum er bætt inn í þessa reglugerð og verður því loksins hægt að flokka þær laugar sem ekki hafa verið skilgreindar sem náttúruleugar. Þess ber að geta að afþreyingarlaugar flokkast allar í 1. eða 2. flokk og eru því starfsleyfisskyldar og gerð krafa um annaðhvort 10 eða 2 sýni á ári. Heilbrigðisnefnd getur heimilað eða fyrirskipað sótthreinsun, til að draga úr gróðurmyndun og til að sótthreinsa vatnið hafi gerlafjöldi mælst endurtekið yfir hámarksgildum.

Sé rekstur náttúrulegs baðstaðar framseldur af ábyrgðaraðila, s.s. frá landeiganda til ferðaþjónustuaðila, skal fylgja starfsleyfisumsókn samningur sem kveður á um ábyrgð hvors aðila um sig gagnvart rekstrinum og ákvæðum sem um hann gilda í reglugerðum og starfsleyfi. Rekstraraðili náttúrulegra baðstaða í 1. og 2. flokki bera kostnað af sýnatöku og uppsetningu sérstakra merkinga. Þegar sýrustig er utan viðmiðunargildis skal heilbrigðisnefnd sérstaklega huga að efnainnihaldi vatnsins með tilliti til öryggis baðgesta. Enginn hefur sótt um starfsleyfi fyrir náttúrulegum í flokki 1 eða 2 á Vestfjörðum.

Mengunareftirlit og umhverfismál.

Samkvæmt reglugerð nr.786/1999 um mengunarvarnareftirlit er markmið heilbrigðiseftirlits með fyrirtækjum sem hugsanlega geta valdið mengun, að koma í veg fyrir óæskileg eða skaðleg áhrif á heilsufar almennings, röskun á lífríki eða óhreinun lofta, láða eða lagar. Umhverfisgæðahópur er samstarfshópur allra 10 eftirlitssvæðanna og Umhverfisstofnunar heldur árlega haustfund sem að þessu sinni var haldinn á Ísafirði. Tilgangur slíks fundar er að samræma eftirlit á milli svæða og að vinna að samstarfsverkefni sem að þessu sinni var að endurskoða og yfirfara sameiginleg starfsleyfisskilyrði. Heimsótt voru starfsleyfisskyld fyrirtæki á svæðinu.

Samþykkt um þrífnað og umgengni

Samþykkt um umgengni og þrífnað utanhúss á starfssvæði heilbrigðisnefndar Vestfjarða, nr 910/2015 fyrir Ísafjarðarbæ, Bolungarvík, Strandabyggð, Kaldrananeshrepp, Árneshrepp, Reykhólahrepp, Tálknafjarðarhrepp og Vesturbyggð, hefur verið birt.

- <http://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=7206a70b-f777-4d74-b4b0-311ddffe425f>
- Eiganda eða umráðamanni húss, girðinga og annarra mannvirkja er skylt að halda eignum vel við og halda lóðum og lendum hreinum og snyrtilegum.
- Óheimilt er að skilja eftir á víðavangi, flytja, dreifa eða geyma lausamuni á þann hátt að valdið geti slysum, mengun eða lýti í umhverfinu. Þetta gildir jafnt um smærri sem stærri hluti, svo sem bíflök, bílhuta, kerrur, vélar, tæki, landbúnaðarplast, byggingaefni, báta, skipsskrokka og annað sambærilegt.
- Tæki og hluti sem ekki eru í almenntri eða stöðugri notkun skal geyma þannig að nágrannar og vegfarendur hafi ekki ama af. Bifreiðar og önnur skráningarskyld ökutæki skulu geymd á þar til gerðum stæðum.
- Óheimilt er að geyma skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja, kerrur, tæki, vinnu-vélar, báta eða aðra hluti á almennum bifreiðastæðum, á götum eða á almannaferi.
- Þeir sem annast flutninga skulu haga þeim þannig að ekki valdi óþrífnaði og haga skal þvotti og hreinsun á mannvirkjum og tækjum þannig að nágrannar og vegfarendur verði ekki fyrir óþægindum.
- Heilbrigðisnefnd er heimilt að fjarlægja skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja, tæki, kerrur, vinnuvélar, báta og aðra lausamuni og drasl á kostnað og ábyrgð eiganda að undangenginni viðvörun, t.d. með álímingarmiða eða ábyrgðarbréfi þar sem eiganda/ábyrgðarmanni skal almennt veittur 10 daga frestur til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri eða bregðast við tilmælum. Telji heilbrigðisfulltrúi svo alvarlega hættu stafa af geymslu hlutar eða tækis að aðgerð þoli enga bið er heimilt að fjarlægja slíka hluti eða tæki án viðvörunar. Bíflökum og öðrum verðlausum hlutum er heimilt að farga strax að loknum fresti sem veittur er samkvæmt 1. mgr., enda hafi þá engin andmæli borist. Skráningarskyld ökutæki án skráningarmerkja og aðrir hlutir og verðmæti sem eru fjarlægð að loknum fresti skulu geymd í vörslu viðkomandi sveitarfélags í 45 daga og síðan fargað hafi eigandi ekki vitjað eigna sinna og leyst út gegn greiðslu áfallins kostnaðar (svo sem dráttar- og geymslugjöld). Liggi fyrir skráningarmerki, vélarnúmer eða annað sambærilegt skal eiganda tilkynnt um förgunina með tryggilegum hætti með a.m.k. 15 daga fyrirvara. Þá skal viðkomandi sýslumanni og eftir atvikum bifreiðaskrá og veðhöfum og tryggingarfélagi (sé um þá kunnugt) gert viðvart um förgunina með 15 daga fyrirvara. Áfallinn kostnað vegna töku og geymslu skráningarskyldra ökutækja án skráningarmerkja og annarra hluta er heimilt að innheimta hjá eigendum samkvæmt ákvæðum laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir, með áorðnum breytingum. Heimilt er að selja nýtilega hluti úr bifreiðum og annað nýtilegt

sem er tekið í vörslu og ekki leyst út samkvæmt framansögðu til að mæta kostnaði vegna töku og geymslu.

- Hafi rekstraraðili ekki sinnt fyrirmælum innan tiltekins frests, sbr. 1. mgr. 27. gr. reglugerðar um mengunareftirlit nr. 786/1999 með síðari breytingum, eða ekki fylgt tímasettri áætlun um úrbætur, sbr. 2. mgr. 27. gr. reglugerðar um mengunareftirlit, getur heilbrigðisnefnd ákveðið honum dagsektir þar til úr er bætt. Dagsektir renna til rekstraraðila heilbrigðiseftirlits og er hámark þeirra 500.000 á dag. Heilbrigðisnefnd er heimilt að láta vinna verk á kostnað hins vinnuskylda ef fyrirmæli um framkvæmd eru vanrækt og skal kostnaður þá greiddur til bráðabirgða af viðkomandi heilbrigðiseftirliti en innheimtast síðar hjá hlutaðeigandi. Kostnað og dagsektir má innheimta með fjárnámi. Þegar verk það sem eftirlitsaðili lætur vinna er komið til vegna vanhirðu og óþrifa eða heilsuspillandi aðstæðna í húsi, á lóð eða í farartæki er kostnaður tryggður með lögveðsrétti í viðkomandi húsi, lóð eða farartæki tvö ár eftir að greiðslu er krafist.
- Heimilt er að innheimta gjald fyrir útlögðum kostnaði af eftirlitsskyldri starfsemi fyrir eftirlit samkvæmt þessari samþykkt í samræmi við 3. mgr. 12. gr. laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, með áorðnum breytingum, sbr. 11. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Heilbrigðisnefnd skal láta birta gjaldskrá í B-deild Stjórnartíðinda. Gjöld samkvæmt 1. mgr. má innheimta með fjárnámi. Gjöld skulu tryggð með lögveðsrétti í viðkomandi fasteign tvö ár eftir gjalddaga þegar leyfi eða þjónusta er tengd notkun fasteignar.
- Um brot gegn samþykkt þessari og um valdsvið, þvingunarúrræði, málsmeðferð, úrskurði og viðurlög skal farið samkvæmt lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, með áorðnum breytingum, sbr. og ákvæði 48. 49. og 50. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs.

Það vantar ekki reglur til að fara eftir, það vantar að fylgja þeim eftir, heilbrigðiseftirlit Vestfjarða hefur ekki fjármuni til að standa straum af hreinsunaraðgerðum. Hreinsunaraðgerðir eru háðar sveitarfélaginu sem fær verktaka til að hreinsa og geyma úrgang. Ef farið er í lóðahreinsun er ágætt að byggingarfulltrúi og heilbrigðiseftirlit vinni saman. Við teljum það vera sóun á tíma og fjármunum þegar hreinsunaraðgerðum er ekki fylgt markvisst eftir, verkferillinn þarf því að vera alveg skýr hjá sveitarfélaginu hvað varðar brottflutning, geymslu, eða eyðingu á lausamunum og úrgangi. Eins og framkvæmdin hefur verið undanfarið er hún ekki ásættanleg.

Starfsleyfi vegna fráveitu

Mikilvægt er að fráveitur sveitarfélaga séu með formleg starfsleyfi, ef þau geta ekki uppfyllt kröfur í reglugerðum þá þarf að sækja um undanþágur hjá ráðuneyti. Heilbrigðisnefnd veitir starfsleyfi vegna fráveitu- og hreinsibúnaðar sem notaður er við meðhöndlun, hreinsun og losun á skólpi frá þéttbýli. Ísafjarðarbær hefur starfsleyfi fyrir fráveitur sveitarfélagsins skv. reglugerð um fráveitur og skólp nr 789/1999. Sveitarfélögunum hefur ítrekað verið bent á skyldur sínar. Heilbrigðisnefnd getur ekki veitt undanþágur eða tilslakanir frá reglugerð, sækja verður um til Umhverfisstofnunar ef óskað er eftir slíku. Ný reglugerð um fráveitur og skólp er nú að finna í samráðsgátt.

Um eftirlit með matvælum fer samkvæmt lögum nr. 93/1995 um matvæli og reglugerðum settum samkvæmt þeim. Matvælaeftirlit felst í eftirliti með framleiðslu, dreifingu og sölu á matvælum til að tryggja heilnæm og ómengduð matvæli. Þannig skal staðið að framleiðslu og dreifingu matvæla að þau valdi ekki heilsutjóni og að ekki sé beitt blekkingum í viðskiptum með þau. Vakin er athygli á að neysluvatn flokkast sem matvæli og þarf því að lúta sömu lögmálum. Matvælalöggjöf Evrópusambandsins hefur nú verið innleidd. Reglugerð EB nr. 178/2002, oft nefnd hin almennu matvælalög EB, myndar þann grunn sem hin nýja matvælalöggjöf Evrópusambandsins byggir á. Markmið reglugerðarinnar er að vernda líf og heilsu manna og tryggja jafnframt frjálst flæði vöru á EES svæðinu. Sömu reglur gilda um hollustuhætti óháð því hvort um er að ræða framleiðslu eða dreifingu á kjöti, fiski, matjurtum eða unnum matvælum. Hagsmunir neytenda eru settir í öndvegi og munu reglur um rekjanleika matvæla leika stórt hlutverk. Með þeim mun verða mögulegt að rekja feril matvæla á öllum stigum framleiðslu og dreifingar. Ábyrgð framleiðenda og dreifingaraðila gagnvart neytendum matvæla er dregin skýrt fram.

Árlega standa Matvælastofnun og heilbrigðiseftirlit sveitafélaganna fyrir sameiginlegum eftirlitsverkefnum. Verkefnin standa yfir í afmarkaðan tíma og er þá lögð áhersla á ákveðið málefni, sem gjarnan er tengt matvælaöryggi, gerð fræðsluefnis og eða breytingum á lögum eða reglugerðum. Verkefnið 2017 var um merkingu ofnæmis og óþolsvalda í matvælum og upplýsingagjöf framleiðanda, nokkuð vantar uppá að neytendum sé gerð grein fyrir að upplýsingar eru til hjá starfsfólki. Verkefni varðandi geymsluþolsmerkingu matvæla var undirbúið en ekki er búið að vinna það. Það hefur verið framlengt fram í júlí. Í gegnum árin hefur verið bent á að sykraðir gostdrykkir séu ekki æskilegir fyrir börn og ungmenni frá næringar sjónarmiði. Á tímabili voru hillur verslana fullar af kolsýrðu og bragðbættu vatni. Ný bylgja hefur síðustu ár komið inn, svokallaðir orkudrykkir sem hafa náð miklum vinsældum meðal ungmenna. Oft eru þessir drykkir með koffíni í töluverðu magni. Koffín getur hjá börnum og viðkvæmum hópum valdið hjartsláttartruflunum og öðrum einkennum. Reynt

hefur verið að sporna við þessari þróun með takmörkunum á magni koffeins í drykkjum við 320 mg/l. Í könnun heilbrigðiseftirlits kom í ljós að á markaði voru vörur sem voru yfir þessum mörkum. Drykkir sem voru með koffein yfir mörkum voru innkallaðir eða teknir úr sölu og endurmektir með viðvörunarorðum.

Lokaorð

Samantekt 2017 hjá heilbrigðiseftirliti Vestfjarða.

- Á árinu 2017 voru tekin 179 sýni, af þeim voru 41 sem ekki stóðust kröfur.
- Tvær vatnsveitur þéttbýlisstaða stóðust ekki kröfur þ.e. saurgerlar mældust í drykkjarvatni. Neysluvatn þéttbýlisstaða á að vera 100% í lagi, annað er ekki samþykkt hvorki af íbúum né samfélaginu. Því þarf að skerpa á innra eftirliti vatnsveitna og læra af þeim tilvikum sem upp koma.
- Neysluvatn í dreifbýli kemur enn illa út, huga þarf að vatnsbólum, og skoða hvort vatnból séu vel lokuð þannig að smit frá yfirborðsvatni komist ekki í vatnsból. Eins þarf að huga vel að hvort nægjanlegt neysluvatn sé til staðar.
- ESA eftirlitsstofnun Evrópu gerði athugasemd við verklag heilbrigðiseftirlits varðandi upplýsingagjöf til íbúa. Þar sem íbúum var ekki tilkynnt á öruggan hátt að neysluvatn stæðist ekki kröfur.
- Baðstaðir í náttúrunni eru all margir á okkar svæði en erfitt hefur verið að flokka þá eftir náttúrulegareglugerðinni, en nýlega bættist nýr liður svo kallaðar afþreyingarlaugar sem auðveldar þá vinnu til muna.

Heilbrigðiseftirlit sveitarfélaga hefur það að markmiði að búa landmönnum heilnæm lífsskilyrði og vernda þau gildi sem felast í ómenguðu umhverfi og matvælum. Heilbrigðiseftirlit þjónustar almenning og umhverfi.

Alþingi hefur á þessu ári gert tvær lagabreytingar sem koma til með að breyta mjög starfi og starfsumhverfi heilbrigðiseftirlits. Annars vegar lúta þessar breytingar að því að eftirlitsskýrslur skulu birtast opinberlega á vefsíðu viðkomandi stjórnvalds. Þetta mun þýða aukna vinnu og aukinn kostnað fyrir heilbrigðiseftirlitssvæðin og þar með sveitarfélögin. Álitamálum tengdum persónuverndarmálum kemur til með að fjölga. Jafnframt er í hollustuháttalögunum mælt fyrir að í stað starfsleyfis verði megnið af þeim fyrirtækjum sem heilbrigðiseftirlitið hefur eftirlit með skráningarskyld hjá Umhverfisstofnun. Þær breytingar sem þar eru boðaðar eru ekki líklegar til að skapa skilvirkara og öflugra eftirlit, þvert á móti mun flækjustig fyrir fyrirtæki aukast. Breyting á hollustuháttareglugerð um áramót tók heimagistingu út af skrá yfir þá starfsemi sem er undir eftirliti heilbrigðiseftirlits. Ný olíureglugerð kom út á árinu og við það bætast ný verkefni, þ.e. eftirlit með olíuafgreiðslu í höfnum, móttöku á úrgangsolíu og eftirlit með neyslutönkum fyrir olíu. Skýrsla var unnin á vegum ráðuneytis um Matvælastofnun þar sem fram kom að stofnuninni hafði ekki tekist að sinna sínum verkefnum, álag á starfsfólk var mikið. Verklag var mismunandi milli sviða og ekki hafði tekist að mynda eina heild. Frá því Hollustuvernd ríkisins var lögð niður og Matvælastofnun og Umhverfisstofnun tóku við hlutverki stofnunarinnar hafa verkefni sífellt verið færð frá heilbrigðiseftirliti til stofnana ríkisins. Þannig fluttist eftirlit með efnavöru til Umhverfisstofnunar við setningu Efnalaga 2013, færanlega malbikunarstöðvar og lyfjagerð 2017. Eftirlit með litlum kjötvinnslum og fiskvinnslum fluttist til Matvælastofnunar 2010. Við þessar breytingar hefur flækjustig aukist og í stað eins eftirlitsaðila þarf nú aðkomu tveggja eftirlitsaðila. Yfirleitt eru breytingar boðaðar undir slagorðum um einföldun og samræmingu. Þess má geta að bæði Matvælastofnun og Umhverfisstofnun hafa lögum samkvæmt hlutverk við samræmingu eftirlits. Kallað er eftir miðstýrðu eftirliti, miðstýring er einfaldur flutningur á störfum á einn stað vanalega frá landsbyggð á höfuðborgarsvæði.

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða þakkar gott samstarf við sveitarfélögin, fyrirtæki og almenning og horfum björtum augum fram á veginn og til þeirra verkefna sem bíða okkar á komandi árum.

Bolungarvík í maí 2018

Anton Helgason
Framkvæmdastjóri
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða

Hlynur Reynisson
Staðgengill frkv.stjóra
Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða